

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2005 M. KOVO 3 D. DEKRETO NR. 225 „DĖL APYLINKĖS TEISMO TEISĖJOS ATLEIDIMO“ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO 45 STRAIPSNIO (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) 1 DALIAI, TAIP PAT DĖL BYLOS DALIES PAGAL PAREIŠKĖJO – LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAŠYMĄ IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2005 M. KOVO 3 D. DEKRETO NR. 225 „DĖL APYLINKĖS TEISMO TEISĖJOS ATLEIDIMO“ ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO 52 STRAIPSNIO (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) 4 PUNKTUI NUTRAUKIMO

2007 m. gruodžio 20 d.
Vilnius

[...] „teisėjas, nesutikdamas su atleidimu iš pareigų, turi teisę <...> kreiptis į Vilniaus apygardos teismą“.

[...] asmuo į apylinkės teismo teisėjo pareigas pirmą kartą skiriamas penkeriems metams siekiant įvertinti, ar jis tinka dirbti teisėju. [...] šis terminas aiškintinas kaip teisėjo „įgaliojimų laikas“, kuriam pasibaigus, jeigu asmuo savo darbu ir elgesiu įrodė esąs tinkamas teisėjo darbui, sprendžiamas teisėjo paskyrimo įstatyme nustatytam ilgesniam įgaliojimų laikui klausimas.

[...] Konstitucija neįpareigoja įstatymų leidėjo nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kad Konstitucijoje arba įstatymuose nustatytas laikas, kai pasibaigia teisėjo įgaliojimai, sutaptų su laiku, kai teisėjas sulaukia įstatyme nustatyto pensinio amžiaus: įstatymu gali būti nustatytas ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį teisėjo įgaliojimų laikas gali pasibaigti jam nesulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį teisėjo įgaliojimų laikas gali pasibaigti po to, kai teisėjas sulaukia įstatyme nustatyto pensinio amžiaus.

[...] Konstitucijoje įtvirtintas teisėjo nepriklausomumo principas suponuoja tik tokį teisėjų įgaliojimų trukmės įstatyminių reguliavimą, kad skiriant teisėją jam būtų žinoma, kokia yra jo įgaliojimų trukmė (iki įstatyme nustatyto laiko arba kol sulauks įstatyme nustatyto pensinio amžiaus), be to, teisėjo įgaliojimų trukmė negali priklausyti nuo jį paskyrusių valstybės valdžios institucijų būsimų sprendimų, grindžiamų laisva nuožiūra.

[...] Pasibaigus apylinkės teismo teisėjo penkerių metų įgaliojimų laikui, Respublikos Prezidentas gali, bet neprivalo skirti jį apylinkės teismo teisėju [...] be egzamino ir atrankos [...] iki jam sukaks 65 metai. Tai yra Respublikos Prezidento diskrecija, kurią įgyvendindamas Respublikos Prezidentas vadovaujasi ne tik asmens noru toliau būti teisėju, bet ir viešuoju interesu, kad teisėjais būtų skiriami tik tinkamų dalykinių ir asmeninių savybių turintys asmenys.

[...] Jei Respublikos Prezidentas kreipiasi į specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją, kad ji patartų dėl teisėjo paskyrimo, o šioji pataria Respublikos Prezidentui to asmens neskirti teisėju, Respublikos Prezidentas pagal Konstituciją negali to asmens paskirti teisėju.

[...] teisėją skirti, perkelti, atleisti ar pašalinti iš pareigų galima tik Konstitucijoje ir Įstatyme nustatytais pagrindais ir tvarka.

[...] asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos ir skiriamas teisėju, jeigu jis neatitinka kitų Teisėjų etikos taisyklių reikalavimų.

[...] Pagal Konstitucijos 85 straipsnį Respublikos Prezidentas, įgyvendindamas jam suteiktus įgaliojimus, leidžia aktus-dekretus. Respublikos Prezidento konstituciniai įgaliojimai kreiptis į specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų yra įgyvendinami išleidžiant atitinkamą Respublikos Prezidento dekretą. Tokiame Respublikos Prezidento dekrete gali būti nurodomas ir laikas, per kurį atitinkamas patarimas turi būti gautas. Jeigu atitinkamame Respublikos Prezidento dekrete toks laikas yra nurodytas, laikytis šio termino specialiai įstatymo numatyta teisėjų institucijai yra privaloma.

[...] specialios teisėjų institucijos (Teismų tarybos) patarimas sukelia teisinius padarinius: jei nėra šios specialios teisėjų institucijos patarimo, Respublikos Prezidentas negali priimti sprendimo dėl teisėjo paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų; [...] specialios įstatymo numatytos teisėjų institucijos patarimai Respublikos Prezidentui turi būti racionaliai argumentuoti, motyvai, dėl kurių patariama tam tikrą asmenį skirti teisėju, paaukštinti, perkelti, atleisti iš pareigų teisėją arba patariama to asmens neskirti teisėju, nepaaukštinti, neperkelti, neatleisti iš pareigų teisėjo, turi būti aiškiai išdėstyti, jokie minėtos specialios teisėjų institucijos patarimai (ar kiti sprendimai) negali būti grindžiami prielaidomis, subjektyviomis minėtos specialios teisėjų institucijos narių nuostatomis ar nuomonėmis, juos būtina pagrįsti vien nustatytais (išsiaiškintais) faktais, įvertinus atitinkamų asmenų profesinį pasirengimą ir tokias asmenines savybes, kitas aplinkybes, kurios lemia jų tinkamumą ar netinkamumą atitinkamoms pareigoms (ar teisėjo darbui apskritai).

[...] tais atvejais, kai Respublikos Prezidentas kreipiasi į specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją, kad ši patartų dėl teisėjo atleidimo iš pareigų, nes pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas, minėta speciali teisėjų institucija privalo įsitikinti, ar iš tikrųjų yra nurodyti objektyvaus pobūdžio faktai, ir, jeigu jie yra, privalo patarti Respublikos Prezidentui atleisti teisėją iš pareigų“, kad „jeigu speciali įstatymo numatyta teisėjų institucija nustato, jog minėti objektyvaus pobūdžio faktai iš tikrųjų yra, ji pagal Konstituciją negali nepatarti Respublikos Prezidentui atleisti teisėjo iš pareigų, o Respublikos Prezidentas, gavęs tokį patarimą, privalo atleisti atitinkamą teisėją iš pareigų“, taip pat kad „tokiais atvejais pagal Konstituciją tą teisėją atleisti yra privaloma“.